

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Ondernemerschap

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 5 juli 2018
Betreft Beantwoording vragen inzake implicaties ophouden NLII en voortgang
Invest-NL

Ons kenmerk
DGBI-O / 18152247

Uw kenmerk
163148.01u

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u, mede namens de minister van Financiën en de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de antwoorden aan op de vragen inzake implicaties ophouden NLII en voortgang Invest-NL van 15 juni 2018 (kenmerk 163148.01u). Een afschrift van deze brief wordt aan de Tweede Kamer gezonden.

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/ LNV) hebben kennisgenomen van mijn brief die ik, mede namens de ministers van Financiën en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, naar uw Kamer heb gestuurd op 30 mei 2018¹. De leden van de fracties van D66 en SP hebben hierover een aantal vragen gesteld.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie verwijzen naar mijn brief van 30 mei jl. waarin ik schrijf dat NLII geen beschikking had over eigen investeringskapitaal. De leden van de D66-fractie vragen of dit betekent dat in mijn ogen een gebrek aan aanbod (kapitaal) een belangrijke reden is dat NLII geen mogelijkheden had om haar activiteiten voort te zetten, en hoe dit zich verhoudt tot de verklaring van NLII zelf, namelijk dat de vraag tekortschoot en er ook geen additionele vraag voorzien is?

In mijn brief over 'Implicaties ophouden NLII en voortgang Invest-NL' van 30 mei jl. geef ik verschillende oorzaken voor het ophouden van de NLII. Ten aanzien van het aanbod zijn er inderdaad economisch en maatschappelijk relevante investeringsprojecten en bedrijven die vanwege verschillende marktfaalens onvoldoende financiering in de markt kunnen aantrekken. Invest-NL kan dit wegnemen door risicodragend en langetermijnvermogen te bieden aan de meer risicovolle proposities die de markt niet alleen aankan. Daarnaast onderschrijf ik in mijn brief van 30 mei jl. de verklaring van NLII dat er ook aan de vraagzijde knelpunten zijn, waardoor NLII onvoldoende mogelijkheden zag om de activiteiten gericht op de institutionele beleggers te continueren. Het

---

¹ Kamerstuk 28165, K.

gaat daarbij onder meer om projecten die momenteel, in het verbeterde economische klimaat, weer financierbaar zijn voor de institutionele beleggers, zonder dat tussenkomst van NLII nodig is, en dat sommige projecten, ook na bundeling, te klein blijven voor institutionele financiering. Zoals de brief van 30 mei jl. aangeeft, heeft Invest-NL een bredere doelstelling dan NLII, omdat het zich ook richt op investeringen met een hoger risicoprofiel of langere looptijd dan NLII had voor de institutionele beleggers. De doelgroep zowel wat betreft de vraag naar als het aanbod van financiering is daarmee breder dan bij de NLII.

De leden van de D66-fractie geven aan dat ik verder stel dat de institutionele beleggers ook liquide, relatief veilige investeringen zoeken, en vragen of die volgens mij onvoldoende voorhanden zijn?

Er is in de markt een ruim aanbod van liquide, relatief veilige investeringen voor institutionele beleggers, maar zoals de NLII ook in haar verklaring aangeeft, is zij niet nodig om daarin te bemiddelen. Invest-NL wordt juist opgericht om ook de meer risicovolle en minder liquide investeringen die maatschappelijke en economische meerwaarde hebben tot stand te brengen.

De leden van de D66-fractie vragen mij naar projecten die wél gefinancierd zouden zijn (maar nu niet tot stand zijn gekomen) als Invest-NL drie jaar geleden was opgericht. Ook vragen zij u om voorbeelden van projecten die door de oprichting van Invest-NL wel tot stand kunnen komen, en zonder Invest-NL niet.

Met Invest-NL komt er een nu nog ontbrekende partij die veelbelovende projecten en bedrijven verder kan ontwikkelen zodat de markt ze oppakt. Het zal private investeringen met een maatschappelijke impact stimuleren waardoor ontwikkelingen sneller en breder tot stand komen. Het betreft dus veelal nieuwe en risicovolle projecten en bedrijven, met een langer ontwikkeltraject en onzekere uitkomst. Het is daarom niet vooraf aan te geven welke projecten wel en niet gefinancierd zouden zijn als Invest-NL eerder was opgericht.

Invest-NL richt zich op de grote investeringsopgaven in zowel maatschappelijk noodzakelijke transitie (zoals energie, verduurzaming, mobiliteit en zorg) als in de groei en innovatiemogelijkheden van het bedrijfsleven. Voorbeelden van projecten die dankzij Invest-NL tot stand kunnen komen zijn te vinden in de duurzame winning en inzet van energie, zoals het winnen van warmte op een diepte van honderden meters uit de bodem (geothermie), en de inzet van restwarmte uit de energie-intensieve industrie via warmtenetten naar andere bedrijven en huishoudens. De ideeën en technologieën zijn er, ze dienen echter vertaald te worden naar praktische toepassingen en een grotere schaal. Invest-NL heeft de ontwikkelcapaciteit en aanvullende risico- en lange termijn financiering om dit te ondersteunen. Ook startende en groeiende bedrijven die werken aan opschaling en vermarkting van een kansrijke technologie, zoals photonica (energiezuinige chips) en productie van verpakkingsmaterialen op basis van afbreekbare grondstoffen (bio-plastics), kunnen tegen financieringsknelpunten

aanlopen om verder te groeien. Invest-NL kan ondersteunen in de business development en waar nodig en mogelijk het risicokapitaal aanvullen.

De leden van de D66-fractie geven aan dat het jaarbudget van Invest-NL (voor de organisatie) 19 miljoen euro is. Deze leden vragen naar een onderbouwing hiervan, met name naar de personeelskosten. NLII had ongeveer tien personeelsleden in dienst. De leden vragen welke personeelsomvang ik verwacht voor Invest-NL.

Bij de 1e suppletore begroting 2017 van Economische Zaken zijn jaarlijkse middelen beschikbaar gesteld voor de projectontwikkelingsactiviteiten van Invest-NL van 19 miljoen euro, waarvan 9 miljoen euro voor de internationale projectontwikkeling. Dit betreft dus alleen ondersteuning voor de ontwikkelactiviteiten van Invest-NL die zichzelf niet terugverdienen. Daarmee wordt kennis en kunde geboden om projecten die nu onvoldoende van de grond komen op het terrein van de transitie-opgaven, zoals in de energie(besparing) en verduurzaming, vlot te trekken. Zo kan onder andere als regisseur worden opgetreden om met de markt financieringsbronnen bij elkaar te brengen en kleinere projecten te bundelen en te standaardiseren. Ook kan de business development van startende en doorgroeiende innovatieve bedrijven ondersteund worden. In beide gevallen gaat het om het financierbaar maken van bedrijven of projecten met zo veel mogelijk private inleg.

Daarnaast zal Invest-NL eigen investeringsactiviteiten ontplooiën op het gebied van risicodragende en langlopende financieringen die de markt onvoldoende alleen kan dragen. De personeelsinzet hiervan wordt niet vergoed uit de ontwikkelsubsidie, maar verdient zichzelf terug uit de vergoedingen die Invest-NL vraagt voor investeringen.

De organisatie wordt momenteel opgebouwd, waardoor het nog niet duidelijk is welke personeelsomvang deze op den duur krijgt. Ik schat dat ongeveer 200 fte gaan werken voor Invest-NL en het samenwerkingsverband met FMO. Deze schatting is inclusief de huidige uitvoering internationale financieringsinstrumenten bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, nationale projectontwikkeling bij het Nederlands Investerings Agentschap, en internationale projectontwikkeling bij FMO NL-business.

Ten slotte vragen de leden van de D66-fractie of het klopt dat de Europese Commissie komt met InvestEU, dat hetzelfde doel zou nastreven als Invest-NL. Zo ja, wat is in het licht daarvan de bestaansgrond voor een nationaal fonds?

Op 6 juni jl. heeft de Europese Commissie inderdaad een voorstel uitgebracht voor de inrichting van het Invest EU programma². Het parlement wordt binnenkort middels een BNC-fiche geïnformeerd over de inhoud hiervan en het Nederlands standpunt daarop.

---

² Nr. Commissiedocument: 2018/0229

Wat betreft de bestaansgrond van nationale instellingen en fondsen heeft de Europese Commissie in haar eerdere mededeling³ over de rol van nationale stimuleringsbanken aangegeven dat een effectieve betrokkenheid van nationale stimuleringsbanken en -instituten (NPI's) zoals Invest-NL noodzakelijk is om de effecten van het Europese Investeringsplan te versterken en effectief gebruik te maken van de beschikbare Europese investeringsmiddelen en -fondsen. De vormgeving van Invest-NL, als zelfstandige deelneming van het Rijk met eigen investeringsmiddelen, maakt het dan ook mogelijk meer en effectief gebruik te maken van Europese financieringsinstrumenten, waaronder het huidige EFSI. Invest-NL biedt daarin ook toegevoegde waarde, omdat het nadruk zal leggen op het risicodragend en lange termijn vermogen waaraan bij Nederlandse projecten en bedrijven behoefte is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de fractie van de SP geven aan in dit stadium enkele aanvullende vragen te hebben over het verloop van het wetgevingstraject. Inhoudelijke vragen over de ontwerp-machtigingswet en de ontwerp-statuten komen in een later stadium aan de orde.

De leden geven aan dat de commissie EZK/LNV eerder heeft aangegeven beducht te zijn voor de situatie dat de regering ten laste van de beoogde kapitaalstorting van 2,5 miljard ten behoeve van Invest-NL stappen zet voordat het parlement zich heeft uitgesproken over oprichting en vormgeving van Invest-NL. Mijn voorganger heeft in antwoord daarop in zijn brief van 30 juni 2017 aan de Tweede Kamer⁴ aangegeven: "Het kabinet zal geen onomkeerbare stappen zetten zonder uw kamer te betrekken". Deze toezegging geeft voor de leden van de SP-fractie aanleiding tot twee vragen.

De eerste vraag heeft betrekking op de aankondigingen van mijn voorganger en mij dat het kabinet in voorkomende gevallen overweegt om in afwachting van de statutaire oprichting van Invest- NL zelf te investeren via de rijksbegroting, en deze (langlopende) investeringen na oprichting over te brengen naar de balans van Invest-NL⁵. De leden vragen of ze mijn brief juist lezen als ze concluderen dat dergelijke investeringen de facto wel degelijk onomkeerbaar zijn? De brief geeft verder aan dat de Kamers over elk van deze investeringsvoorstellen zullen worden geïnformeerd. De leden vragen mij toe te zeggen dat de Kamers zullen worden geraadpleegd alvorens zulke investeringsvoornemens worden geëffectueerd.

Zoals de brief van 30 mei jl. aangeeft is het mogelijk dat uit de huidige ontwikkelactiviteiten projecten of investeringskansen komen met een zeer urgente financieringsbehoefte die niet zelfstandig door de markt ingevuld kan worden, en die past in de doelstellingen en criteria van Invest-NL. In dat geval zal door het kabinet worden overwogen om zelf te investeren via de rijksbegroting, vooruitlopend op de statutaire oprichting van Invest-NL. Daarbij wordt gewerkt

---

³ Mededeling van de Europese Commissie over 'The role of National Promotional Banks (NPBs) in supporting the Investment Plan for Europe', 26 november 2014.

⁴ Kamerstuk 28165, nr. 269

⁵ Kamerstuk 28165, K

binnen de vereisten van de Comptabiliteitswet en binnen de bestaande kaders. Dat betekent dat het vrijmaken van middelen ten behoeve van investeringen via indiening van (suppletoire) begrotingen aan u wordt voorgelegd, daarmee wordt volledig invulling gegeven aan het budgetrecht van het parlement.

Ten tweede lezen de leden van de SP-fractie in de brief dat momenteel de werving van een directeur voor het Nederlands Investerings Agentschap plaatsvindt, en dat de aan te trekken directeur "tevens de beoogd CEO van Invest-NL zal zijn". Deze leden vernemen graag nog of hier niet sprake is van een onomkeerbare stap die gezet wordt voordat het parlement zich inhoudelijk heeft kunnen uitspreken over opzet, doelstelling en governance van Invest-NL? Ook zien zij graag toegelicht hoe deze aankondiging zich verhoudt tot de inhoud van de Concept-Statuten voor Invest-NL, waarin [hetgeen ook gebruikelijk is] wordt bepaald dat de Raad van Commissarissen de voorzitter van de Raad van Bestuur benoemt⁶?

Zoals de brief van 30 mei jl. aangeeft wordt ten behoeve van het voorbereiden en opbouwen van de Invest-NL-organisatie bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) een tijdelijk onderdeel ingericht, dat zal werken aan de verdere oprichting totdat Invest-NL als privaatrechtelijke organisatie start, en wordt hiervoor een directeur benoemd die tevens de beoogd CEO van Invest-NL zal zijn. Zoals de brief over 'Aanstelling directeur Invest-NL in opbouw' van 29 juni jl.⁷ aangeeft krijgt deze directeur een arbeidsverhouding die in de opbouwfase wordt vormgegeven door middel van een bijzondere tijdelijke ambtelijke aanstelling, en zal de aanstelling beëindigd worden zodra de vennootschap is opgericht, of maximaal zes maanden nadat duidelijk is geworden dat het wetsvoorstel "Machtigingswet Invest-NL" niet tot wet verheven zal worden. Deze aanstelling door de minister van Financiën hangt samen met het feit dat deze het aandeelhouderschap van de Staat in Invest-NL zal uitoefenen conform het centrale model voor staatsdeelnemingen, zoals u gemeld in de brief over 'Vormgeving Invest-NL'⁸ van 15 februari jl. Zwaarwegende besluiten, zoals de benoeming van bestuurders, zal de minister van Financiën in overeenstemming met de ministers van Economische Zaken en Klimaat en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking nemen.

Daadwerkelijke benoeming als bestuurder kan pas plaatsvinden als Invest-NL statutair is opgericht. Er vinden dus ook wat de benoeming van de CEO betreft geen onomkeerbare stappen plaats voordat het parlement met het wetsvoorstel heeft ingestemd. Voor dit wetsvoorstel is de minister van Economische Zaken en Klimaat primair verantwoordelijk, hetgeen in lijn is met het kabinetsbeleid, zoals verwoord in de Nota deelnemingenbeleid, om de rollen van aandeelhouder en beleidsmaker te scheiden.

In de conceptstatuten is aangegeven dat als moet worden overgegaan tot benoeming van een bestuurder, de raad van commissarissen een bindende

---

⁶ Artikel 14.1 van de Voorgestelde statuten voor de oprichting van Invest-NL N.V. conform het voorstel van de wet van [PM], houdende machtiging tot oprichting van de Nederlandse Financierings- en ontwikkelingsinstelling Invest-NL, concept 8 februari 2018

⁷ Kamerstuk 2018Z12951

⁸ Kamerstuk 28.165 J

voordracht opmaakt. Bestuurders worden benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders, zijnde de Staat, die ook bevoegd is het bindende karakter aan de voordracht te ontnemen. Dit volgt mede uit het verlicht structuurregime zoals neergelegd in het Burgerlijk Wetboek⁹. In afwijking van de benoemingsregels vastgelegd in de statuten geschiedt de benoeming van bestuurders voor de eerste maal bij de akte van oprichting conform het Burgerlijk Wetboek¹⁰.

Voorts hebben de leden van de SP-fractie kennisgenomen van de reacties op de inmiddels afgesloten internet-consultatie. Deze consultatie heeft enkele interessante e bijdragen opgeleverd, onder meer betrekking hebbend op de focus en scope voor Invest-NL, de wettelijke inkadering (Awb), de aan projecten te stellen eisen van maatschappelijk verantwoord ondernemen, en op het ontbreken van een goede en transparante klachtenprocedure. De leden vragen op welke wijze ik deze reacties zal betrekken bij de verdere voorbereiding van het wetgevingstraject? Geven de reacties mij aanleiding om wetsontwerp en conceptstatuten op onderdelen te heroverwegen alvorens de volgende stap in het wetgevingsproces te zetten? Zo ja, kan ik aangeven in welke zin de resultaten van de consultatie aanleiding geven tot heroverweging? Zo niet, kan ik dan uiteenzetten waarom niet?

De publieke internetconsultatie die dit voorjaar heeft plaatsgevonden over het wetsvoorstel Invest-NL heeft inderdaad veel interessante en bruikbare reacties opgeleverd. Zoals te doen gebruikelijk bij internetconsultaties benut het kabinet deze reacties om het wetsvoorstel waar nodig en mogelijk te verbeteren en te verduidelijken voordat het verdere wetstraject wordt ingezet. In de memorie van toelichting wordt nader ingegaan op de reacties die tijdens de internetconsultatie zijn ingediend en wat met de reacties gedaan is. Daarnaast zal een verslag van de internetconsultatie gepubliceerd worden op www.internetconsultatie.nl. Het wetsvoorstel wordt openbaar bij indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

---

⁹ artikel 155a van boek 2

¹⁰ artikel 132 van boek 2